

II VESTNIK

Državna licejska knjižnica
Ljubljana.

Glavni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva.

»Obrtni Vestnik«
izhaja
mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu
ter stane celoletno . . . 48 K
polletno . . . 24 »
četrtletno . . . 12 »
posamezna številka . . . 2 »

Oficijelno glasilo „Dež. zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani“
in „Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug“ s sedežem v Celju in
slovenskih obrtnih društev.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Ponatis dovoljen le z navedbo vira.
Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Dunajska cesta 20.

Cene inseratom:

Pri 1× objavi $\frac{1}{4}$ str. 1000 K
» » » $\frac{1}{2}$ » 500 »
» » » $\frac{1}{4}$ » 260 »
» » » $\frac{1}{8}$ » 140 »
» » » $\frac{1}{16}$ » 75 »
Pri 12kratni objavi 5%, pri
24kratni obj. 10% popusta.

IV. letnik.

V Ljubljani, 15. septembra 1921.

Štev. 18.

Otvoritev obrtne razstave v Mariboru.

V četrtek ob 9. uri zjutraj se je pričela otvoritev obrtne razstave v Mariboru. Otvoritve so se udeležili za mestno zastopstvo v Mariboru gosp. Roglič, kot zastopnik centralne vlade dr. Vekoslav Kukovec, minister za socialno politiko, kot delegat oddelka ministristva za trgovino in industrijo inž. Turnšek, ravnatelj urada za pospeševanje obrti, zastopnik trgovske in obrtniške zbornice I. Mohorič, zastopnik okrajnega glavarstva komisar Mulaček kot obrtni referent, podpredsednik Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug I. Zadravec, zadružni komisar I. Založnik, obrtni nadzornik inž. Kunc in mnogoštevilni zastopniki strokovnih zadrug in raznih uradov ter mnogobrojni častni gostje.

Navzoče je pozdravil z obširnimi nagovorom gosp. Fran Novak, predsednik slovenskega obrtnega društva, ki je v svojem nagovoru naslikal položaj malega obrtništva po prevratu, postanek ideje in organizacije razstave ter njen moralni in vzgojevalni pomen. Razstava se je omejila to pot, izključno na obrtništvo mesta Maribora in na popolnoma lastne izdelke, namerava pa se v bodočih letih organizacija razstave razširiti na celo ozemlje bivše Štajerske in združiti na njih trud intenzivnega dela in stremljenja našega obrtništva.

Minister dr. Vekoslav Kukovec se je zahvalil predsedniku razstavljalnega odbora za pozdrav in izjavil, da se je kljub preobloženosti z delom rad odzval vabilu in prišel k otvoritvi razstave, ki ji vlada pripisuje poseben pomen. Vsled krize in gospodarske stagnacije v visoko industrijalnih državah je ogromno blaga za izvoz na razpolago. Vse te države silijo s svojim blagom na nova tržišča in jih hočejo za vsako ceno osvojiti in trajno zase pridobiti. V tem položaju, ko premočan uvoz slabi našo valuto, je tembolj pozdraviti stremljenje in delo našega naprednega obrtništva za gospodarsko samoosvojitvijo. Iz tega stremljenja je razvidno, da znajo prav ceniti svobodo, ki daje razmaha podjetnosti in gospodarskemu razvoju. Vlada bo stremljenje obrtnih stanov podpirala s trezno gospodarsko politiko, da se domače

delo varuje in ščiti, da se doma plača in zasluži, kar moremo izdelati doma.

Podjetnost se bo še bolj razvila, ko postane Maribor sedež upravne oblasti, o čemur se ravno sedaj v vladi razpravlja. S tem bo vzrasla podjetnost in zveveto bo gospodarsko življenje. Naloga obrtniškega stanu je, da ostane v Mariboru, na skrajnem mejniki, stebel državne misli, da to ne bo torišče za vmešavanje tujcev. Slovensko obrtno društvo je že s svojim dosedajnim delom dokazalo, da se zaveda velike državne misli in temu naj ostane zvesto tudi v bodoče. Čestita delavstvu in prirediteljem na krasnem uspehu in želi stremljenju najboljši uspeh.

Po ministrovem govoru, ki je bil sprejet z živahnim odobravanjem, je otvoril razstavo v imenu mariborskega mestnega zastopstva županov namestnik Roglič, ki je v svojem uvodnem govoru povdarjal, da je razstava dokaz smotrenega dela domačega obrtnika in proizvodov mesta Maribora. Mlado društvo želi svoje delovanje razširiti, ko premaga vse zapreke, ki so mu bile dosedaj na potu. Apelira na g. ministra, da bi podpiral stremljenje našega obrtništva s tem, da dobi vse one institucije in strokovne šole, ki so potrebne za tehnično dovršenost našega delavstva za fino in najfinejše delo, kar nam pod stari režimom Avstrije ni bilo usojeno.

Kot vodja urada za pospeševanje obrti je čestital inž. Turnšek prirediteljem na organizaciji razstave, ki je izraz vztrajnosti in trudapolnega dela, samopomoči in marljivosti. Omenja, da je na Ljubljanskem sejmu zastopana predvsem veleindustrija in da manjka obrtniških del ter da je mariborska razstava izpopolnila ljubljanski vzorčni semenj. Lastno delo bo najpreje in najizdatneje saniralo našo valuto in našo gospodarsko krizo in na tem potu želi obrtništvu najpopolnejšega uspeha.

Po teh nagovorih je bila otvorjena prva obrtna razstava. Minister dr. Kukovec je v spremstvu arhitekta Schella pregledal vsa razstavljalna dela in z zanimanjem sledil razkazovanju razstavljalcev. Razstava ostane odprta dnevno do 25. septembra in moremo njen obisk vsakomur toplo priporočati.

Ljubljanski Veliki Semenj 1921.

Oficijelna otvoritev velesejma.

Udeleženci svečanosti.

Dne 3. septembra točno ob 10. uri dopoldne je minister trgovine g. dr. Mehmed Spaho oficijelno in na slovesen način otvoril Ljubljanski veliki semenj. Na prostoru pred uradom semnja so se zbrali zastopniki civilnih in vojaških oblasti, zastopniki raznih trgovskih, obrtnih in industrijskih korporacij, zastopnik mestne občine, zastopniki univerze, zastopniki centralne vlade in drugi. Navzoče so bile tudi številne dame.

V imenu vodstva ljubljanskega velikega sejma je pozdravil predsednik sejma g. Fran Bonač ministar trgovine dr. Mehmeda Spaho kakor tudi vse navzoče. V svojem govoru je predsednik Bonač kratko orisal gospodarski pomen Ljubljanskega velesejma.

Govor predsednika Bonača.

V imenu predsedstva glavnega odbora Ljubljanskega velikega semnja, mi je čast, velecenjena gospoda, najpristrčneje pozdraviti Vas v pomembnem tem trenutku, ko otvarjamo prvi veliki semenj v naši državi.

Po vojski, gospoda moja, so začeli rasti veliki semnji po svetu, kakor gobe po dežju in oglašajo se že vprašanja, če jih morda že ni preveč. Ob takem položaju bi se moglo zdeti predrzno početje, da v Sloveniji prirejamo veliki semenj.

Toda nujni vzroki in razlogi so nas naravnost silili do te prireditve. Kar je drugje privajalo do ustanavljanja velikih semnje, namreč velike premembe v svetovnem gospodarstvu ne v medsebojnih političnih in gospodarskih odnosih, se pri nas uveljavlja morda še v veliko večji meri, četudi na manjšem teritoriju, nego drugje. Položaj Slovenije se je kakor v vseh drugih ozirih, tako tudi v gospodarskem, premenil na mah, ko je bila združena z bratskimi srbskimi in hrvatskimi deželami v eno državo. V prejšnji državi, ki je favorizirala industrijo, trgovino in obrt drugih dežel, je štela Slovenija med industrijalno in trgovsko v primeri z drugimi severnejšimi deželami, malo razvite pokrajine. Vendar se je vkljub mačehovskemu ravnanju države ž njo, iz lastne moči industrijalno in trgovsko razvila tako, da je sedaj v lastni, v svobodni naši državi postala v razmerju z drugimi, pretežno poljedelskimi deli države industrijalno, trgovsko in obrtno najbolj razviti del. V čim največjem razvoju industrije, trgovine in obrti leži gospodarska prihodnost, tega dela naše države, ki njega poljedelstvo daleko ne zadostuje tako, kakor drugim delom, da bi mogel živeti ob njem. Kolikor je umevno, da zategadelj pričakujemo kar največjo podporo tega razvoja in vse razumevanje položaja Slovenije od države, pa se naša industrija, trgovina in obrt dobro zaveda, da se ne sme zanašati samo na podporo države, temveč da mora pred vsemi sama napeti vse sile in uporabiti vsa sredstva za dober svoj obstoj in razvoj.

Pomen velesemnja.

V ta namen potrebuje v prvi vrsti kar najštevilnejših in najožjih tržnih stikov z vsemi deli naše države. Eno najpraktičnejših sredstev v to pa so veliki semnji.

Namen semnja. Konsolidacija države.

Ljubljanski veliki semenj je torej nastal iz nujne potrebe, olajšati in utrditi mnogotere kupčijske zveze, ki že obstoje, z ostalimi deli države, mnogokje pa jih šele ustvarjati. Ti stiki pa ne smejo biti enostranski, to se pravi, ni da bi eden samo prodajal, drugi samo kupoval. Treba namreč, da tudi v Sloveniji kupujemo, kar proizvajajo drugi deli države. Pospeševati tudi to, je namen našega semnja.

In če še omenim, da je v Ljubljani kot obkrajno mesto na skrajnem severozapadu države, ne daleč od meje in ne daleč od morja, po svoji geografični legi in radi že obstoječih trgovinskih zvez z zapadnim inozemstvom jako prikladno mesto, kot tržišče za blago, ki ga treba uvažati iz inozemstva, se je industrija, trgovina in obrt Slovenije pač ne samo smela smatrati za upravičeno, ampak se naravnost morala smatrati za dolžno ne le sebi ampak celi državi, da v svojem naravnem središču, v beli Ljubljani, ustanovi velike semnje.

Ljubljanski veliki semnji naj omogočajo na najboljši in najhitrejši, najprikladnejši in najpraktičnejši način stike gospodarskih krogov cele države. Ni pa nobenega dvoma, da se bo z gospodarskimi stiki pospešil in okreplil stik in zveza med vsemi deli države sploh. S tem pa Ljubljanski veliki semenj v najizdatnejši meri pripomore k utrditvi našega narodnega in državnega ujedinjenja!

Pozdravi.

Da je veliki pomen našega semnja našel popolno umevanje v odločilnih činiteljih države, za to mi je dokaz Vaša prisotnost, velecenjena gospoda. Čast mi je pred vsem iskreno pozdraviti gospoda ministra trgovine in industrije dr. Mehmed Spaho, ki je blagovolil prevzeti protektorat našega semnja in ki mu bodi iznova izrečena za to najlepša zahvala. Prisrčen pozdrav izrekam g. ministru dr. Vekoslavu Kukovcu, in iskreno zahvalo za zanimanje za naš semenj. Prav tako iskren pozdrav in zahvala za njegovo podporo g. ministru in pokrajnin. namestniku Iv. Hribarju.

Pozdrav pa tudi vsem Vam gospe in gospodje, ki ste se blagovolili udeležiti otvoritve našega semnja.

Predno pa naprosim g. trgovskega ministra, da otvori naš semenj, smatram da bo zadoščeno ne samo običaju, veljajočemu za važne prilike, temveč tudi naši srčni potrebi, da se spominjamo našega junaškega kralja. Storimo to danes posebno razigranih src, ko se je z žalostjo nad smrtjo nadvse ljubljene našega kralja Petra Velikega Osvoboditelja te dni družila žalost nad obolelostjo kralja Aleksandra in ko sedaj z veseljem napolnjuje naša srca vest, da je Njegovo Veličanstvo po nevarni bolezni na potu popolnega okrevanja. Njega Veličanstvo kralj Aleksander: Živio, živio, živio!

Brzobjavni pozdrav kralju.

Gospoda moja! Siguren sem pritrdila Vas vseh, da odpošljemo do Njega Veličanstva naslednji brzobjavni pozdrav:

»Ob svečani otvoritvi Ljubljanskega velikega semnja v mnogobrojnem številu iz cele države zbrani zastopniki industrije, trgovine in obrti pošiljajo Vašemu Veličanstvu iskren pozdrav. Klanjajo se Vašemu Veličanstvu v neomajni zvestobi in udanosti,

prisrčno se veseleč, da se Vašemu Veličanstvu zdravje čim prej utrdi popolnoma v neizmerno radost in korist naše domovine!»

In sedaj se usojam prositi gospoda pokrovitelja ministra trgovine in industrije dr. Mehmed Spaho, da blagovoli otvoriti Veliki semenj!

Otvoritveni govor ministra dr. Spaha.

G. minister dr. Mehmed Spaho se je za iskreni pozdrav zahvalil in otvoril velesejm z naslednjim velezanimivim govorom:

Zelo sem hvaležen gospodom prirediteljem, da so mi naklonili častno nalogo otvoritve prvega velikega semnja v naši svobodni in ujedinjeni državi. V gospodarskem življenju vseh naprednih narodov grajo veliko vlogo taki semnji, ki imajo nalogo trgovski in svet konzumentov seznaniti z vsemi izdelki bodisi splošne industrije, bodisi posameznih njenih strok.

Dočim imajo slični semnji v drugih državah v prvi vrsti nalogo, da privabijo čim večje število kupcev iz drugih dežela in da na ta način povečajo in otvorijo nove vire za prodajo in izmeno svojih proizvodov, ima nasprotno današnji veliki semej povrh še to nalogo, da se v gospodarskem oziru medseboj približje spoznamo. Nekoliko žalostno je pač, a je istinito dejstvo, da se, akoprem že skoro slavimo tretjo obletnico našega ujedinjenja, na vseh poljih, pa tudi na gospodarskem, slabo med seboj poznamo. Ta veliki semenj — prvi take vrste v naši državi — nam daje pregledno sliko proizvodov enega od ekonomsko najnaprednejših krajev naše države.

V nadaljnjem govoru je minister povdarjal ekonomsko in finančno važnost velesemnja, izrazil je nado, da čemo s tem sejmom povečati zanimanje za intenzivnejšo produkcijo in s tem izboljšati valuto. G. minister je končno izrazil veselje in čestital prirediteljem na dobro zasnovanem načrtu. Minister je nato proglasil semenj za otvorjen.

Za ministrom trgovine je govoril minister za socialno politiko g. dr. Vekoslav Kukovec, ki je povdarjal, da je tudi delavec mnogo s svojim marljivim delom pripomogel k današnjemu semnju. On ima nalogo, da izvede zakone, ki bodo ščitili delavčevo blagostanje.

Med sviranjem državne himne je bil nato semenj slovesno otvorjen. V zraku je plaval aeroplan. Nato si je g. minister s spremstvom ogledal posamezne paviljone. Z velikim zanimanjem je ogledoval vse oddelke vseh panog in strok.

Gospodarski pomen semnja.

Po večini naša država zlasti v poljedelstvu nahaja vir gospodarskemu blagostanju. Baš slovenski del države pa tega ne zmore v posebni meri. Osredotočiti mora zagadelj svoje moči pred vsem v industriji, obrti in trgovini. Treba se poslužiti vseh sredstev, ki morejo pospešiti njih razvoj. Eno teh sredstev vilu ustanovljajo po vseh državah: izborna reklamno so takozvani vzorčni semnji, ki se v vedno večjem štedrostvo so in dajejo najboljšo priliko odjemalcu, da nazorno spozna nove dobre nabavne vire, razstavljalcu pa, da razširi krog svojih odjemalcev, obema pa nudijo možnost takojšnjih kupcijskih sklepov. Vobče imajo drugje ti semnji mednarodnih značaj in predvsem namen, pospeševati eksport.

Pri nas pa bi imeli taki semnji tudi velik notranji pomen. Kolikor važen je eksport, ni nič manj važno, da industrija in obrt dobita odjemalce v lastni državi. Kar se izdeluje doma, ni treba, da bi se importiralo iz inozemstva. Toda odjemalcu treba vedeti, kaj more dobiti doma, da se ne zateka po nepotrebnem v tujino. Kar se tiče trgovine, je stremeti za tem, da je trgovsko posredovanje v velikem v domačih rokah in da se kolikor mogoče izločijo tuji posredovalci. Če more odjemalec tuje blago, ki se ne izdeluje doma pri nas, dobiti v veletrgovini doma, ni treba, da bi se zatekal k veletrgovini v inozemstvo.

Kakor rečeno, pa treba odjemalcu vedeti, kaj more dobiti doma. Da to more, mu silno olajšujejo vzorčni semnji, ki jim je namen, na enem mestu združiti vzorce kolikor mogoče vsega blaga, ki ga je mogoče dobiti v bližnjem ali daljšem okrožju tega mesta. Pri nas, kjer se v posameznih delih države poznamo še dokaj malo med seboj, bi zatorej vzorčni semnji imeli važen pomen tudi za nofranji trg. V Sloveniji, kjer je v naši državi industrija, trgovina in obrt najbolj razvita, je nujno treba takih vzorčnih semnjev, ki bi odjemalcem cele države nudili hiter in kolikor mogoče popoln vpogled v to, kar jim more nuditi slovenska industrija, obrt in trgovina.

V spoznanju velikega pomena in velikih praktičnih koristi vzorčnih semnjev se je že leta 1919 v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani sprožila misel, naj se v doglednem času, ko bodo prilike količkaj dopuščale, začne v Ljubljani prirejati vzorčni semnji. Ta misel je zlasti v obrtnih krogih našla zanimanje in Zveza obrtnih zadrug je proti koncu lanskega leta izprožila misel, naj se da slovenski obrti že leta 1921 prilika, pokazati svoje delo.

Na anketi, na katero je na dan 19. novembra l. 1920. sklical oddelek ministrstva za trgovino in industrijo zastopnike trgovine, industrije in obrti ter raznih oblasti in gospodarskih korporacij, se je po daljši razpravi o tem, ali naj se priredi razstava ali pa vzorčni semenj, ki je praktično mnogo koristnejši, kakor kažejo izkušnje drugje, nego razstave, ki so se že nekako preživele. Trgovski in obrtniški zbornici je bila poverjena naloga, da organizira pripravljalni odbor za prireditev vzorčnih semnjev.

Opis in lega sejmišča.

Bilo je koncem meseca decembra lanskega leta. V podjetnih trgovskih, obrtnih in industrijskih krogih je vznikla ideja, naj Ljubljana priredi veliki semenj po vzorcu drugih mednarodnih semnjev, toda s posebnim ozirom na naše sedanje narodno stanje industrije, obrti in trgovine. Semenj naj bi bil istiniti izraz vsega našega gospodarskega napredka po osvobojenju. Kot prva je to misel sprožila »Zveza obrtnih zadrug«, katere predsednik je naš agilni Francheetti. Pesimisti so to idejo sprejeli z zavidljivo ironijo. Podjetni, vztrajni, požrtvovalni in marljivi inicijatorji pa se niso ustrašili dela. Začeli so in danes lahko s ponosom zro na velikanski uspeh semnja v gospodarskem, političnem in kulturnem oziru.

V tivolskem parku ob Gosposvetki cesti je bil do danes zelo zanemarjeni trikotni travnik. Zanj je bil boj. Mestna občina ljubljanska pod vodstvom tedanjega župana g. dr. Ivana Tavčarja, je uvidela veliki gospodarski pomen semnja za mesto in je dala

ljubljskemu semnju prostor na razpolago. Za zgradbo, tehnično izpeljavo in umetniško izvršitev ustanovljeni gradbeni odsek je pričel z delom. Sprva so kopali. Bilo je le nekaj delavcev. Arhitekt gosp. Costaperaria je zapolnil z svojo energijo gradnjo paviljonov. Bilo je treba premagati marsikatero kritično težkočo. Stavili so tesarji golo ogrodje paviljonov. Nekateri so zmajevali z glavami, češ, kaj bo to. Bile so tudi velike krize, ki so naravnost ogrožale udeležitev semnja. Vse je premagano. Po zaslugi arhitekta Costaperarije, prof. Kregarja, tesarskih mojstrov, tvrdk Frana Ravnika, Simona Weissbacherja, Antona Steinerja z Opekarske ceste, dalje Zakotnika iz Zgornje Šiške, stoji danes Ljubljanski veliki semenj v vsej svoji krasoti. Gre pa tudi zasluga drugim, dekoraterjem, pleškarijem, med njimi Bricelj in Pristov, mehanikom, zidarjem in drugim, da je bil semenj v prav ameriansko kratkem času postavljen na to umetniško in okusno višino. Tudi razni umetniki, slikarji, kiparji so jako mnogo pripomogli k lepoti semnja. Tu spominjamo le egiptovsko svingo prof. Repiča takoj ne daleč od glavnega vhoda v semenj. Svingo je dala postaviti tvrdka Medic, Rakove&Zankl.

Živahni zadnji pripravljalni dnevi.

V zadnjih dneh pred otvoritvijo je postalo na sejmišču silno živahno življenje in vrvenje. Slikarji, pleškariji, dekoraterji, mehaniki, kovači, zidarji, tesarji so imeli polno dela. Vse je šlo po ameriansko naglo. Novi paviljoni so kar čez noč postajali. Silen tekmovalni boj pa je bil v raznih oddelkih velikih paviljonov med posameznimi razstavljalci. Vsak je tekmoval, kako bo najbolje in najelegantneje opremil svoj še tako skromno odkazani oddelek. Bilo je naravnost čudovito, opazovati to veliko tekmo. Iz tega splošnega vrveža so se polagoma začele kazati lepe, veličastne konture po razsežnosti malega, a tembolj umetniško in dekorativno dovršenega semnja.

Zanemarjeni tivolski travnik se je čez noč spremenil v malo mestece. K živahnosti so se pridružile vesele, dovtipne prislovice. Tam zadaj za sejmiščem v onem zabavnem kotu je podjeten ruski begunec otvoril malo gostilno. Opremil jo je naravnost po orientalsko. Kot da bi bili kje tam v daljnem bajnem orientu! Ruski »čelovjek« nam nudi »ruske piščice«. In ravno iz tega zadnjega trikotnega kotička se nudi vsakemu skrbnemu opazovalcu najlepša slika vsega sejmišča s prekrasnim ozadjem. V resnici veleharmonična slika! Košati kostanji ob dveh glavnih straneh. V ozadju pa staro kolizejsko poslopje s svojo temno streho in dalje oni tajni, skrivnostni Ljubljanski grad. Tu je najlepša panorama vsega sejmišča. Slikovitost te panorame se pa še poveča, če stopimo na razgledni prostor šampanjskega paviljona tvrdke Čuček & Kp. Ta tvrdka je zgradila preprost paviljon v zabavnem kotičku. Je domača tvrdka iz Ptuja, Frankopanska ul. št. 10, preje Waldemar Hientze. Izdeluje prvovrstni šampanjec z znamko »Imperial« in »Elite«. Z razgleda je pogled na sejmišče in ozadje z ljubljanskim gradom naravnost očarujoč...

Zadnji dan je vladala na sejmišču mrzlična delavnost. Vse je po vseh paviljonih hitelo dokončavati zadnja dekorativna dela. Vmes pa so potrkavali lepi zvonovi, zvonovi bronasti, izdelani v Strojnih livarnah za cerkev v Cerknici in jekleni zvonovi Kranjske in-

dustrijske družbe. Zvonilo je kot h kakemu velikemu prazniku. Je res praznik naše gospodarske osamosvojitve in osvobojenja!

Kakor smo že omenili, je velesemenj v celokupnosti krasna, umetniška in harmonična celota. Aranžma je tipičen. Vsak tujec, ki si je do danes ogledal semenj, izjavlja enodušno z začudenjem, da semenj z arhitektoničnega in dekorativnega stališča daleko prekaša druge, po obsežnosti ljubljanskega nadkriljujoče mednarodne prireditve. Francozi, Italijani in Nemci vsi občudujejo agilnost vodstva. Gradbenega voditelja arhitekta g. Costaperarijo je znatno podpiral arhitekt g. prof. R. Kregar. Umetniško reklamo za semenj je izvršil akademični slikar prof. Vavpotič, reklamo pa je tiskala Mariborska tiskarna. Sejmske plakete je napravil akad. kipar g. Dolinar.

Razstava v splošnem.

Ljubljana je po polomu in naši osvoboditvi postala važno središče v trgovskem, industrijskem in obrtnem oziru. Je nekako posredovališče med zapadom in vzhodom. Sedaj šele spoznavamo veliki gospodarski pomen tega kulturnega centra Slovenije.

Krasno je zastopana naša težka železna in kovinarska industrija. Jeseniče, Ravne pri Guštanju, Celje, Štore pri Celju, Maribor, Muta nad Mariborom, Sv. Lovrenc pri Mariboru, Kamnik, Kropa, Kamnagorica, Slovenjgradec, Slovenska Bistrica. Montanska in livnarska industrija je zastopana po krajih Črna, Mežica, Litija, Celje, Trojane (antimon), Bohinj (bauksit).

In naša tekstilna industrija! Vsi ti industrijski kraji so kar tekmovali v svojih izdelkih. Tržič, Litija, Prebold, Št. Vid, Maribor, Bled, Begunje in Grosuplje.

Kemična industrija: Moste pri Ljubljani, Vič, Hrastnik, Dravograd, Ruše pri Mariboru, Šoštanj in Rače.

Rekord pa smo dosegli v lesni stroki. Borovnica, Brezovica, Škofjaloka, Kranj, Tržič, Lesce, Bled, Bohinjska Bela, Kočevje, Zlebič, Ribnica, Velike Lašče, Celje, Maribor, Hoče itd.

Tudi gradbena industrija je znamenito zastopana. Razne opekarne, tovarne cementa, škrilj. Na sejmišču so postavljeni v tem oziru celo posamezni privatni paviljoni.

Mlinska industrija je zastopana: Kranj, Celje, Maribor, Domžale, Jarše itd.

Čast nam dela kožna industrija. Tu ne navajamo posameznih tovarov, dejstvo je, da je ravno ta panoga industrije razložila svoje najlepše izdelke. Keramika in oljnate lovarne nam kažejo, kaj premore na tihem vsa Slovenija.

Lepe uspehe nam kaže papirna industrija. Paviljon Združenih papirnic je naravnost vzoren in podoben. Ta izbira vsakovrstnega papirja.

Pa tudi domača obrt je na sejmišču častno zastopana. Sitarstvo, čipkarstvo (Žiri), strunarstvo (Stražišče pri Kranju), suha roba iz kočevskega in ribniškega okraja, pletarski izdelki, klobuki, ščetke, vrvi, lončarski izdelki in čevlji.

Semenj je bil zaključen dne 12. t. m. in ga je obiskalo nad 100.000 ljudi.

I. Zadavec:

Rakovo pot.

Čuden nadpis, kaj ne? Kdo pa naj hodi še danes rakovo pot, ko vendar strmi ves svet po napredku in okrepljenju narodno-gospodarskega života, zlasti pa za izboljšanje interesov posameznih življenjskih stanov!

Ne motim se, če trdim, da je tudi slovensko obrtništvo v tem pogledu že marsikaj podvzelo, dasiravno moram priznati, da se je še vse premalo naših lepih sklepov in ciljev izvršilo.

Naj nikogar ne žalim, če trdim, da večinoma po lastni krivdi nekaterih naših organizacij samih!

Trud in požrtvovalnost posameznikov ostajata čestokrat iluzorična vsled nepričakovane in skoraj neverjetne konzervativnosti nekaterih zadrug.

Pred nedavno bil sem pozvan, da prisostvujem občnemu zboru neke kolektivne zadruge (kraja namenoma ne imenujem) v divnem eldoradu zelene Štajerske.

Priznam, da se redko najde v zgodovini obrtnega združništva slučaj, kjer se okrajno glavarstvo z vneto zanima za razvoj obrtništva, kakor je to storilo na hvalevreden način plujsko okrajno glavarstvo.

Misleč, da storim stvari dobro, proučil sem na licu mesta razmere imenovane zadruge ter pripravil z načelnikom vse potrebno za preosnovitev obstoječe kolektivne zadruge v zadrugo sorodno strokovnih skupin, zavedajoč se pri tem, da se v dotičnem okraju le tem polom obrtno združno življenje izboljšali da.

Vesel sem bil, videč, da me mož predsednik razumeva, le nekoliko neljubo mi je bilo dejstvo, da je bil občni zbor sklican v gostilno, toraj na torišču, ki je gotovo najmanj prikladno za razpravljanje resnih vprašanj, kakor so nedvomno naše združne stanovske zadeve.

Udeležba občnega zbora je bila še za naše razmere primerno dobra.

Trudil sem se pojasniti navzočim trajno nevzdržen položaj kolektivnih zadrug ter jim predočiti korist strokovnih združenj, omenjajoč zglede nekaterih reorganiziranih in lepo uspevajočih zadrug.

Računal sem z možom predsednikom, razočaran sem pa bil nad njegovo trenutno preorientacijo. Ne bom premočeval ali so bili temu krivi politični motivi tamošnjega obrtnega razpoloženja ali kateri drugi razlogi, pribijem pa samo dejstvo, da je imenovani naš predsednik stavil predlog, naj se kolektivne zadruge ne razdružijo in naj se strokovne zadruge ne ustanove in naravnost ginaljiv je bil prizor njegovih zvestih, ki so mu v tem trenutku ob polnih litrih gostilniškega omizja dali »slavnosten« odmev »mi pa ostanemo kakor smo bli«.

Končam — brez komentarja!

Zdelo se mi je primerno to dejstvo kot svarujoč primer ugotoviti, zdaj se mi pa tudi opetovano potrebno opomniti pokrajinsko upravo na sklepe lanskega in letošnjega kongresa, zlasti na one glede določb nujno potrebne pomoči pri reorganizaciji kolektivnih zadrug.

Zelja vsakega pošteno mislečega obrtnika je in ostane: dol z rakove poti in naprej k zmagovitim ciljem naše probude.

Novi finančni zakon in osebni in neposredni davki.

(Konec.)

Podrobnosti odmere ne zve takoj. Tako ne ve pri dohodninskem davku kaki dohodni viri so se obdačili, ali so se obdačili dohodki n. pr. zemljiške ali hišne posesti, ali iz samostojnih obrti in podjetij, ali pa dohodki iz službenih prejemkov, iz glavnične imovine itd.

Ne zve nadalje, koliko dohodkov odpade na zemljiško, koliko pa na hišno posest in kako so se ugotovili prejemki in izdatki. Navedeno velja tudi za druge dohodne vire, kot so: samostojne obrti, podjetja, glavnice itd.

Davčna stranka tudi ne ve, ali se jo je kontumaciral, na kak način in zakaj.

Dokler pa cenzit tega ne ve, se tudi ne more braniti. Ako hoče torej davčni zavezanec vložiti priziv, ki bo imel vsaj nekaj upanja na uspeh, mora vložiti prošnjo na davčno oblast, da mu slednja naznani podrobnosti davčne odmere.

Taka prošnja prekine potek prizivnega roka dotlej, dokler ne dostavi davčna oblast davčni stranki odgovora.

Že po tem pojasnilu razvidi vsakdo, da take prošnje dejansko ne podaljšajo prizivnega roka.

Dokler nimam podrobnih podatkov o načinu odmere davkov, vendar ne morem sestaviti in vložiti priziva!

Pač pa pomeni podaljšanje roka, ako pospešim vpogled v odmerne izkaze. S tem preidemo na tretjo občutno obremenitev, katero nalaga novi finančni zakon.

Doslej se je namreč davčne stranke obveščalo o vsakokratni davčni odmeri potom posebnih davčnih plačilnih nalogov.

To pa sedaj odpade.

Davčna oblastva objavljajo od sedaj naprej izvršeno odmero za posamezne vrste neposrednih davkov le z javnim razglasom. Davkoplačevalci se v teh razglasih opozarjajo, da lahko vpogledajo zadevne odmerne izkaze, ki vsebujejo izvršene davčne odmere, pri pristojnem davčnem uradu.

Od sedaj naprej bomo morali tekati za davčnimi odmerami.

Vsako četrletje in sicer od 1. do 15. januarja, od 1. do 15. aprila, 1. do 15. julija in od 1. do 15. oktobra vsacega leta se bodo pri davčnih uradih razgrnili odmerni davčni izkazi. Aho bode hotela kaka stranka zvedeti, koliko znaša davčno breme, bo morala iti zdaj osebno k davčnemu uradu in ondi vpogledati v dotični izkaz.

Priznamo, da je tako obveščanje za finančno upravo silno jednostavno. Vendar vzlic jednostavnosti tako postopanje ni na mestu. Predpisi na davkih so danes pač že tako visoki, da se lahko zahteva od finančne uprave nekoliko večje obzirnosti. Predočimo si le v splošnem one prijetnosti, katere čakajo davčne stranke vsled odprave davčnih plačilnih nalogov.

Za danes se splošno toži, da se pri davčnih uradih ne pride na vrsto, ker so uradi prezaposleni in ker je premalo uradnikov. Odslej bode še hujše, ker se je davčnim uradom naprtilo še vpogled v odmerne izkaze. Vpogled sam pa pomeni tudi za davčne stranke silno muko in zgubo časa.

Že davčni interes bo silil davkoplačevalce, da čim prej vpogledajo v odmerne tabele. Pričakovati je, da se bo posebno v večjih mestih kakor v Ljubljani, Mariboru in Celju drenjalo v prvih dneh vsakega četrtletja na tisoče davčnih strank pred lokali davčnih uradov. Čakali bodo nestrpno, da pridejo na vrsto. Ako se vpošteva, da bode rabila vsaka stranka le par minut, da se orijentira v odmernem izkazu, mora vsakdo razvideti, kdaj da bode pri večjih množicah izveden vpogled. Kedo bode povrnil davkoplačevalcem zgubo časa!

Nakopičenje večjih množic pa gotovo ni v interesu države, ker se s tem daje povod za razne dovoljene in nedovoljene kritike in za razburjenje.

Pričakovati je, da se vpogled v vsakem posameznem slučaju tudi ne bo zvršil kar tako brez raznih razburljivih prizorov!

Vse to ne bo pomnožilo ugleda uprave in zakonodaje.

Finančna uprava sama ima domnevno pomisleke, ali se bo obnesel ta način objave o davčnih odmerah, ona izraža v svojem komuniqueju namreč šele upanje, da se bo ta inštitucija udomačila tudi v Sloveniji, ker se je obnesla že drugod. Mi dvomimo o tem. Posamezni davčni uradi imajo namreč preveliko število davkoplačevalcev.

Po našem mnenju bode moral marsikateri davčni zavezanec iti po več dni na davčni urad, da zve o svoji davčni odmeri. Dovoljujem si k tem obremenitvam pripomniti še par besedi!

Zakon o osebnih davkih iz l. 1896. sloni na načelnem stališču, da naj se izvrši davčna odmera kolikor možno ob sodelovanju davčnih zavezancev.

Novi finančni zakon pa dela z navedenimi zakonitimi določbami le ovire sodelovanju. Ako proučimo posledice teh novih določb dobimo utis, kakor da bi davčne oblasti perhorecirale tako sodelovanje. S tem pridemo na stališče, kakor da bi n. pr. civilna sodišča v spornih zadevah hotela soditi brez sodelovanja strank. To je absurdno!

Tudi finančna uprava je nekako sodišče. Ona je še celo več, je sodišče in ob enem tudi stranka. Ona določa in razsoja, koliko ima nasprotnik plačati. Odločuje torej v lastni zadevi. V takem položaju mora biti v interesu finančne uprave, da kar najbolj olajša in omogoča sodelovanje davčnih zavezancev. Upamo, da bode finančna zakonodaja spredela, da so zgoraj navedene nove določbe za nas prenačljene in da preveč ogrožajo temeljne pravice in interese davkoplačevalcev.

Razpisi.

Oprava vojaških vozni kuhinj in gorskih kotlov v zabojih. Tehnična podjetja, mehanične delavnice, posamezni mojstri, mehanične stroke itd. se pozivljajo, da si ogledajo poškodovane vojaške kuhinje in gorske kotle v zabojih, katere hoče dati vojaška oblast popraviti. Ponudbe in cene za izvrševanje popravil navedenega materiala naj se dostavijo Komandi dravske divizijske oblasti do 10. septembra tek. leta in sicer za ono število kuhinj in kotlov, kolikor po edino podjetje, mojstri itd. hočejo oziroma zamorejo prevzeti in popraviti, tako da bodo prevzeti predmeti popolnoma kompletirani in dobro upotrebni. Ponudbe je kolekovati z 2 D. Tak poškodovani material

leži v Ljubljani: pri Ubojnem slagalištu vozni kuhinj okoli 450, prednjakov za vozne kuhinje 400, kotlov za vozne kuhinje 400, brdskih kotlov 350, zabojev za brdske kotle 50. V intendantskem slagalištu vozni kuhinj 150, brdskih kotlov 1600. V artil. radionici vozni kuhinj 24, brdskih kotlov 150. Pri trupi vozni kuhinj 17, brdskih kotlov 60. V Mariboru: Pri trupi vozni kuhinj 17, brdskih kotlov 85. V Celju: Pri trupi vozni kuhinj 23. Informacije daje divizijska intendatura.

Dobava stavbenega lesa in sicer jelovih in borovih desk ter hrastovega, orehovega, bukovega, jablanovega in lipovega lesa razpisuje potom natečaja ravnateljstvo državnih železnic kraljevine SHS v Subotici na dan 4. oktobra t. l. Do tega dne in sicer najkasneje do 12. ure opoldne je vlagati pismene ponudbe z označenimi posameznimi in skupnimi cenami, Odelenju železničke direkcije v Subotici v zapečateni kuverti z naslovom: »Ponudba za drveno gradju za direkciju državnih železnic u Subotici k br. 16341/21«. Ponudba ima biti opremljena s kolkom za 20 dinarjev. Ponudnik tuzemec ima položiti kavejjo 10 odstotkov, inozemec pa 20 odstotkov od ponujenega zneska. Nekaj podatkov o dimenzijah in kvantitetah je interesantom na vpogled pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani. Natančnejši spisak s pogoji je pa na vpogled pri ekonomskem oddelku imenovane direkcije.

Okoli 26.850 kg praznih zabojev (škatlje iz kositra, pleha) od konzerv itd, različnih velikosti, se nahaja v intendantskem slagališču v Ljubljani, Mariboru in Celju. Od te količine je v intendantskem slagališču v Ljubljani 10.250 kg, v Mariboru 15.000 kg, v Celju 1600 kg. Ta material se namerava prodati najboljšemu ponudniku. Interesenti se pozivljajo, da stavijo svoje pismene ali ustmene ponudbe do 16. septembra 1921 predpoldne, intendanturi Dravske divizijske oblasti oziroma Komandantu vojnog okruga v Mariboru in Celju, kjer se bo zaključila pogodba ta dan z najpovoljnejšim ponužajem. Interesenti morajo položiti 10 odstotno kavejjo od ponujene cene. Ponudbe je kolekovati z 2 din. Navedeni material je na vpogled v intendantskem slagalištu v Ljubljani, oziroma v Mariboru in Celju.

Javna ustmena dražba za nabavo uniforme železniškim uslužbencem v Sarajevu se bo vršila dne 20. septembra t. l. ob 12. uri opoldne in ne 10. septembra kakor je bilo prvotno določeno, pri direkciji državnih železnic v Sarajevu, uprava materiala. Pri tej družbi morejo pristostvovati vsi interesente, ki imajo pooblastilo dotičnih tvrdk, da jih smejo zastopati. Ponudniki morajo dokazati z reverzom, da so položili pri zemaljski banki za Bosno in Hercegovino kavejjo v višini 10.000 K, ako so tuji državljani pa 20.000 K.

7 vagonov starega železa in 8—10 vagonov železnih ostružkov na prodaj. Direkcija državnih železnic kraljevine SHS v Subotici razpisuje natečaj za prodajo goriimenovanih količin starega železa in železnih ostružkov. Med starim železom vsebujeja dva vagona zgorjeno železo z 10—15% oksida. Železni ostružki vsebujejo 15—20% oksida. Reflektanti naj vlagajo svoje pravilno taksirane ponudbe pismeno v zaprtih kuvertah in z napisom: »Ponudba na kupovinu starega gvozdja k br. 19082-21« najkasneje do 30. septembra t. l. do 12. ure opoldne pri Ekonomatu Subotičke železniške direkcije v Subotici. Interesen-

tom so pogoji tega natečaja pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

Prodaja popisanega papirja. Pri komandi mesta v Mariboru se bo prodalo približno 1 vagon popisanega papirja od aktov bivše avstro-ogrske uprave. Interesentje naj stavijo svoje ponudbe pisмено ali ustno do 17. septembra t. l. dopoldne komandantu mesta Maribora. Isti dan se bo zaključila pogodba najugodnejšim ponudnikom. Ponudniki imajo položiti 10% kavicjo od ponudene cene. Ponudbe je kolkovati s kolkom 2 dinarjev. Predmet in pogoji so interesentom na vpogled pri komandi mesta Maribora.

Razno.

Prošnje za podaljšanje osemurnega delavnika. Ker se je vrinila v notico pod tem naslovom pomoča, opozarja pokrajinska uprava, oddelek za socialno skrbstvo, da se morajo prošnje za podaljšanje osemurnega delavnika kolkovati s kolekom za dva dinarja, priloge s kolekom po 50 par in za rešitev prošnje je priložiti kolek za pet dinarjev.

Celje. Dobil sem od pristojne politične oblasti obrtno koncesijo za špedicijsko podjetje, carinsko posredovanje in informacijsko pisarno ter uradujem v svojem stanovanju, Razlagova ulica št. 11, oziroma v eni teh sob. kjer stoji miza in stelaža za spise poleg postelje in omare in se ta soba uporablja obenem kot spalnica. Po izročni mi koncesiji sem prejel od okrajnega glavarstva v Celju kot obrtne oblasti poziv, da v smislu § 44 obrt. reda vidno označim ime tvrdke v 14 dneh, ker bi se mi sicer naložila globa in se proti meni kazensko postopalo. Naznanil sem hišnemu lastniku pisмено in ustmeno, da bodem nad oknom one sobe mojega stanovanja, kjer uradujem, razobesil tablo s firmo, kar mi je pa ta prepovedal. Ker se moram pokoriti ukazom okrajnega glavarstva in določenemu predpisu zakona, izvesil sem lično izdelano napisno tablo, kakor zgoraj označeno. Pristavim, da nemoteno visi na tisti steni tudi napisna tabla banke Slavije, katere glavno zastopstvo istotako izvršujem v svojem stanovanju. Nato me je hišni gospodar tožil pri sodišču, zaradi motenja posesti. Pri obravnavi dne 26. julija t. l. sem bil obsojen, da moram v 14 dneh odstraniti tablo in plačati stroške. To so gola fakta! Kaj pa naj sedaj storim? Tabla se mi bo eksekucijskim potom odstranila, okrajno glavarstvo me pa bode kaznovalo! Prosim, kdo mi lahko pomore z nasvetom iz te zagate. — **Dragotin Gobeč**, lastnik tvrdke »Kompas«, špedicijsko podjetje in informacijska pisarna. Celje, Razlagova ulica šte. 11.

Za obrtnike in industrijce. V Osijeku se je sestavila komisija za preskrbo dela delavcem-beguncem iz Baranje. Brezposelnih je še 9 lončarjev, 9 slikarjev, 34 drvarjev, 18 čevljarjev, 57 zidarjev, 15 krojačev, 76 tovarniških delavcev in 4 opankarji. Obrtniki ali industrijci, ki bi potrebovali delavce gori omenjenih strok, naj prijavijo čimprej svojo potrebo in pripravljenost za sprejem Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, oziroma gori omenjeni komisiji.

Umetno gnojilo: Tvrdka v Alzaciji »Societa commerciale des Potasses d'Alsace«, ki izdeluje umetno gnojilo, je ustanovila posebno zastopništvo za našo državo. Njen sedež je v Parizu: »Etablissements Majorbrin 63 Rue Taitbont, Paris IX-eme«. Ta tvrdka bi

rada vzpostavila velike zveze z našimi kmetovalci. V to svrhu je pripravljena nuditi kmetijskim zadrugam, katere so pod državno kontrolo in bi mogle dati dovolj garancije, vse mogoče olajšave, glede plačilnih pogojev, kakor tudi glede transporta. Tvrdka dobavi naročila franko prva postaja v naši državi.

Velika skladišča nemških industrijskih produktov. Tvrdka Sachsischer Lloyd, Dresden, Export-Gesellschaft m. b. H. ima v svojih skladiščih tekstilno blago, stroje, lokomotive, vagoni, tračnice, avtomobile, ladje, motorne čolne, kakor tudi kmetijsko orodje.

Izdajatelj konzorcij »Obrtnega Vestnika«.
Odgovorni urednik **Engelbert Franchetti**.
Tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani.

Velika izbira otročjih vozičkov, dvokoles in šivalnih strojev

po ceni

F. Batjel, Ljubljana
Stari trg št. 28.

Sprejmejo se v polno popravo za emajliranje z ognjem in poniklanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji.

Mehanična delavnica:
Karlovska cesta št. 4.

„TRIBUNA“

(F. Batjel)

tovarna dvokoles in otroških vozičkov

Ljubljana

Karlovska cesta 4.

Zvonarska ul. 1.

Kreditno društvo Mestne hranilnice ljubljanske

dovoljuje posojila na menice
in kredite v tekočem računu

vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam.

18, 10-6

Pravi malinovec

se vedno dobiva po najnižjih dnevni-
cenah pri 30, 14-8

Potnik Srečko, Ljubljana,
Metelkova ulica, blizu Belgijske vojašnice.

Istotam se dobijo
ekstraktivni izdelki za sodavičarje.

Obrtna banka v Ljubljani

Kongresni trg 4.

Telefon št. 508.

Poštno-čeka. urad

št. 12.051.

13, 24-18

daje kredite v obrtne svrhe, po
izrednih pogojih, pospešuje usta-
navljanje obrtnih in industrijskih
podjetij, izvršuje vse bančne
transakcije najkulantneje. Vloge
na knjižice in na tekoči račun
obrestuje s

4%

od dne vloge do dne dviga.

M. KUŠTRIN

LJUBLJANA

DUNAJSKA C. 20. — TELF. 470.

PODR. MARIBOR

JURČIČEVA ULICA 9.

PRIPOROČA
PNEVMATIKE ZA AUTO
IN KOLESA, TER VSAKE VRSTE
GUMIJEVIH PREDMETOV, ISOLIRANE ŽICE
ZA ELEKTRIČNO NAPELJAVO IN ELEKTROTEH-
NIČNI MATERIJAL PO NAJNIŽJIH DNEVNIH CENAH!!!!